

Granskningen av oss

Metoden, dess gränser, och de granskades svar. Här står vad granskningen mäter och vad den inte mäter, vad materialet bär och vad det inte bär — publicerat samtidigt som resultatet, inte efteråt.

F1 · ARTIKEL · 5 MINUTER

Så har vi gjort

DET KORTA SVARET

Samma sju frågor till alla 290 kommuner, samma dag. Varje ja belagt med kommunens egna ord, kontrollerade som exakt teckensträng. Ingen poäng satt på något någon sagt.

Den 26 maj 2026 gick sju skriftliga frågor till samtliga 290 kommuner, med diarienummer. Frågorna handlade om hur huvudmannen säkerställer att barn i förskolan får röra sig varje dag. Den 9 juni begärde vi ut handlingarna i ärendet med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Vi bad aldrig någon ta fram nytt underlag. Vi bad om befintliga allmänna handlingar, eller ett skriftligt besked om att de inte finns. **Båda beskeden var fullgoda svar för oss**, och det stod i varje brev.

De tio punkterna

Bedömningen görs mot tio punkter. **Fyra av dem följer direkt av författning.** Punkt 2 kommer ur läroplanen: barnen ska ges möjlighet att delta i varierade fysiska aktiviteter återkommande under dagen. Punkt 5, 6 och 10 kommer ur skollagen 4 kap. — utbildningen ska följas upp, uppföljningen ska ske även på huvudmannanivå och dokumenteras, och analysen ska leda till insatser.

De sex övriga är beviskrav som vi har valt. De är inte i sig krav i skollagen eller läroplanen, och vi påstår inte att de är det. En kommun som saknar dem bryter inte mot någon bestämmelse. Skillnaden står utskriven vid varje punkt, så att var och en kan pröva den.

Hur en punkt sätts

En punkt tas när kommunens eget material visar den — inte när kommunen säger att den arbetar med frågan. Varje ja beläggs med ett till tre ordagranna citat ur kommunens egen fil, kontrollerade maskinellt som exakt teckensträng. Vi parafraserar aldrig ett citat, kortar aldrig i mitten av ett, och sätter aldrig ihop ord från olika ställen till en mening kommunen inte skrivit.

Innan en poäng sätts prövas den mot allt annat i materialet. Säger kommunen på ett ställe att något finns och på ett annat att det inte finns, väger det som talar emot poängen tyngre. Ett daterat dokument väger tyngre än ett äldre om de säger olika.

En handling ger poäng bara i den del den faktiskt säger något om motorik och rörelse. En verksamhetsplan, ett kvalitetsledningssystem eller en allmän läroplanshänvisning ger ingen poäng, hur omfattande handlingen än är.

Vi skriver aldrig ut en tjänstepersons namn i ett skäl. Bedömningen gäller huvudmannen, inte någon enskild.

Kommunen fick rätta oss först

Före publicering skickade vi hela bedömningen till varje bedömd kommun, punkt för punkt, med de citat vi tänkte publicera, och bad dem rätta oss. Det är inte kutym i alla granskningar. Vi gjorde det för att en bedömning som inte tål att visas för den granskade innan den publiceras inte borde publiceras alls.

RÄTTELSEORDNINGEN, SOM GÄLLER FÖR ALLTID

Skicka handlingen som visar något annat till kommun@dna-tomorrow.se. Vi läser den, publicerar den i sin helhet och uppdaterar sidan.

En komplettering kan höja en poäng. Den sänker aldrig en poäng en kommun redan fått. Det gäller även efter publicering, och rättelsen syns med datum.

Men bara dokumentation ändrar en bedömning. En invändning utan handling publicerar vi gärna ordagrant som kommunens bemötande — den ändrar inte poängen.

F2 · ARTIKEL · 4 MINUTER

Vad vi kan ha fel om

DET KORTA SVARET

Vi mäter vad som går att visa, inte vad som händer med barnen. En kommun med utmärkt verksamhet och usel dokumentation får låg poäng hos oss, och det ska stå här.

Men det är två skilda saker. Att vi inte kan se in i verksamheten är vår begränsning. Att ingen kan det — att det räcker att säga att man gör något — är inte vår begränsning. Det är vad granskningen handlar om.

Det här är delen vi skrev före alla andra. Innan man pekar på någon ska man veta exakt var gränsen för det egna underlaget går.

Och en sak ska sägas innan listan börjar: **det finns kommuner som gör det här bra.** Några kan visa både mål och uppföljning, och några har kommit längre än de flesta. Granskningen är inte ett påstående om att ingenting fungerar någonstans. Den är ett påstående om att det inte går att veta

var det fungerar — och att den som gör rätt i dag inte har något sätt att visa det som skiljer sig från den som inte gör något alls.

Det är den asymmetrin vi vill ha bort. Inte för att sätta dit någon, utan för att **det som görs ska gå att se**.

Vi mäter dokument, inte barn

Skalan mäter om huvudmannen kan visa att kraven uppfylls. Den mäter inte hur mycket barnen faktiskt rör sig. En kommun där barnen rör sig mycket men ingen skrivit ned något får låg poäng hos oss — och en kommun med välskrivna dokument och stillasittande barn får hög. Vi tror att det första är ovanligare än det andra, men vi kan inte visa det, och därför ska det stå här.

Det närmaste vi kommer verksamheten är pedagogernas egna svar, och de pekar åt ett håll: tre av fyra uppger att strukturerad rörelse inte sker varje dag, och nästan hälften att barnen får för lite. Men det är självrapporterat och urvalet är inte slumpmässigt — se nästa punkt. Vi använder det som en indikation, aldrig som ett bevis, och det påverkar ingen kommuns poäng.

De 39 som inte gick att bedöma vet vi ingenting om

39 kommuner har ingen poäng, varken hög eller låg. Det betyder att de 251 bedömda inte är ett slumpmässigt urval — det är de kommuner som kunde svara. Är förmågan att svara på en skrivelse besläktad med förmågan att dokumentera sitt kvalitetsarbete, då är vårt underlag något bättre än landet i stort. Vi kan inte utesluta det.

Fem av dem fick frågan först i september och deras svarsfrist löper ännu.

De är alltså inte kommuner som avstått från att svara, och de står med namn och skäl i spår B.

Enkäten är inte ett slumpmässigt urval

1 229 pedagoger i 71 kommuner har svarat. Men enkäten marknadsfördes aldrig — enda vägen till en pedagog gick genom kommunen. Den som svarade gjorde det för att någon vidarebefordrade länken, och för att det var ett eget val att svara. Vi vet inte om de som svarade liknar dem som inte gjorde det.

Regeln som aldrig får vändas:

att svar kom in bevisar att enkäten nådde fram. Att svar uteblev bevisar ingenting.

Sex av tio punkter är våra egna

Fyra följer av författning. Sex har vi valt själva som sätt att avgöra om kraven går att visa. En kommun kan tycka att vi valt fel sex, och den diskussionen är rimlig. Därför står det utskrivet vid varje punkt vilken sort den är.

Vi frågade i maj och juni

En kommun kan ha beslutat något sedan dess. Materialet är daterat och hålls levande, och vi kommer tillbaka och kontrollerar om — men det som publiceras den 30 september är läget vid insamlingen, inte i dag.

Vi har inte pratat med ett enda barn

Granskningen handlar om system, styrning och uppföljning. Den handlar inte om hur en fyraårigs dag känns. Det är en annan granskning, och den vore värd att göra.

Felet en kommun hittade, och vad vi gjorde

Norrköpings utbildningskontor invände att våra skäl sade att uppgifter inte redovisas, när kommunen bara hade meddelat att vissa handlingar inte finns. Ordagrant: "Det är inte detsamma som att uppgifter inte redovisas."

De hade rätt. Vi hade lutat oss mot kommunens ord för att avstå från en handling de erbjudit oss, samtidigt som skalan i övrigt vägrar lita på kommunens ord när det skulle höja en poäng.

Samtliga sju berörda skäl är omskrivna. De säger nu "i det material vi tagit del av" i stället för att något inte redovisas. Poängen är oförändrad, 0 av 10 — det som ändrades var att skälet blev sant i stället för ungefärligt.

Vi prövade sedan samtliga registeranteckningar för att se om samma sak fanns någon annanstans. Det gjorde den inte. **Norrköping var det enda fallet** där en namngiven handling inte hämtats in.

GRÄNSEN GÄLLER FRAMÅT

Pekar en kommun ut en handling hämtar vi den — även när kommunen själv säger att den inte innehåller något om rörelse. Det är vår sak att läsa den, inte kommunens att sammanfatta den åt oss.

F3 · DATA · 3 MINUTER

Invändningarna mot granskningen — och våra svar

DET KORTA SVARET

Tjugotvå invändningar, med svaret, källan, och vad som faktiskt skulle få oss att ändra bedömningen. Nedskrivna före publiceringen — inte efteråt, när vi vet vilka som kom.

De flesta granskningar möter sina invändningar i efterhand, en i taget, och den som invänder vet aldrig om svaret är formulerat för stunden. Vår katalog var skriven innan granskningen gick ut, och den lämnas ut i sin helhet till den som ber om den.

Varje post är märkt. **MOTTAGEN** betyder att en kommun faktiskt har framfört invändningen i faktakontrollen. **VÄNTAD** betyder att den inte kommit ännu men rimligen kommer. **EGEN** betyder att vi har rest den mot oss själva.

Varje post slutar med en rad som heter vad som ändrar bedömningen. Den finns där för att en invändning ska kunna leda någonstans. Går det inte att ange vad som skulle få oss att ändra oss, är det inte en bedömning — det är en åsikt.

Bland de invändningar som redan kommit in finns att ansvaret ligger hos rektorn och inte hos kommunen, att vi mäter papper och inte barn, att poängen är godtycklig, och att vi inte är journalister och därför saknar rätt att granska. Var och en har ett svar och en rad om vad som skulle ändra bedömningen.

Och den hårdaste mot oss själva: **att vi lägger mer administration på pedagoger som redan går på knäna**. Den är rimlig, och svaret är att vi inte begär någon ny dokumentation — vi begär att den som redan finns pekar åt rätt håll.

F4 · DATA · 1 MINUT

Kommunernas genmälen

DET KORTA SVARET

Varje granskad kommun kan svara. Svaret publiceras oredigerat, på samma sida som kritiken. Alltid, och utan att vi kommenterar det.

Ett genmäle publiceras i sin helhet på kommunens egen sida. Vi kortar det inte, vi kommenterar det inte, och vi lägger inte vårt eget svar under det. Den som läser om en kommun ska se kommunens ord med samma tyngd som våra.

Det gäller även genmälen vi tycker är fel. Särskilt dem.

Ett genmäle ändrar inte poängen — bara en handling gör det. Men det finns en sak ett genmäle kan göra som ingen handling kan: säga hur det känns att bli bedömd. Det hör också hemma på sidan.

F5 · NOTIS · 2 MINUTER

Nu frågar vi pedagogerna

DET KORTA SVARET

Den här granskningen läste kommunernas handlingar. Nu frågar vi dem som arbetar i verksamheten. Enkäten går ut den 10 oktober och svarstiden går ut den 31 oktober. Den återkommer i oktober varje år.

Vi granskar inte kommunerna en gång till för att se om de har blivit bättre. Det är inte vår uppgift. Vår uppgift var att visa hur det ser ut, och den är gjord. Blir det bättre har granskningen gjort sin sak, och då behöver ingen gå bredvid och räkna.

Det vi däremot tänker fortsätta fråga om är vad pedagogerna säger. Det är den viktigaste uppgiften vi har, och den finns ingen annanstans.

Vi har läst vad 251 kommuner skriver. Vi vet inte vad det blir av det på golvet. Därför skickar vi en enkät till alla 290 kommuner och ber dem vidarebefordra den till sina pedagoger. Samma frågeområden som granskningen: normen, tiden, kompetensen, platsen och uppföljningen.

Enkäten skickas till varje kommuns registrator. Det är ett medvetet val. Ett mejl till registratören diarieförs, och då kan ingen kommun senare säga att frågan aldrig kom fram. Vi går inte bakom kommunens rygg — vi ber kommunen själv att bära frågan vidare. Den kommun som väljer att inte göra det har gjort ett val, och det valet redovisar vi.

Det finns ingen öppen länk. Enkäten sprids den vägen och bara den vägen, så att svaren går att knyta till en verksamhet och inte till vem som helst som råkar hitta sidan.

Varje kommuns sida ligger kvar med sitt datum. Vi tar inte ned den och vi skriver inte om den. Den som vill jämföra med hur det ser ut om ett år kan göra det själv, mot samma tio punkter och samma beviskrav. Vi har lagt dem öppet just därför.

VAD SOM SKULLE GÖRA OSS ÖVERFLÖDIGA

Att någon annan mäter det här. En nationell miniminivå för daglig rörelse i förskolan, och en myndighet som följer upp om den nås.

Finns det när vi kommer tillbaka lägger vi ned granskningen och hänvisar dit i stället. Det vore det bästa tänkbara utfallet.

DNA TOMORROW Sverige, ideell förening 802555-7862. Granskningen finansieras av föreningen. Inga anslag, inga uppdragsgivare. Hela materialet, alla 251 bedömda kommuner och varje kommuns egna citat finns på dna-tomorrow.se.

Rättigheter. Granskningen får citeras fritt med källhänvisning till DNA TOMORROW Sverige. Tabeller, diagram och den underliggande kommundatabasen får inte återpubliceras i sin helhet eller till väsentlig del utan skriftligt medgivande. Databasen omfattas av katalogskydd enligt 49 § upphovsrättslagen. Kontakt: kommun@dna-tomorrow.se